

FORMÁLNÍ
A
MATERIÁLNÍ

STRÁNKA / PROTIPRÁVNOST TRESTNÉHO ČINU

SKUTKOVÁ PODSTATA

TRESTNÉHO ČINU

(SkPTČ)

(formální stránka / protiprávnost trestného činu)

„FSTČ“

Skutková podstata trestného činu je:

právní formou

typové materiální stránky TČ,

obsahující systém typových obligatorních a fakultativních znaků

subjektu, objektivní stránky, objektu a subjektivní stránky TČ,

uvedených v obecné a zvláštní části trestního zákoníku (zákona)

Čin je *formálně* protiprávní a trestný, protože to stanoví *zákon* ...

v § 13 odst. 1

Skutkový děj, skutkový stav věci, skutková podstata TČ

- **skutkový děj: nejširší** pojem: faktická událost, tak jak se stala, zahrnující TP **relevantní** + **irelevantní** fakta ... obsah trestního oznámení podaného laikem ...
- **skutkový stav věci: užší** pojem: souhrn jen **trestněprávně relevantních** faktů z hlediska **viny** a **trestu** (§ 2/5 tr. ř.) ...
- **skutková podstata TČ: nejužší** pojem: souhrn pouze **trestněprávně relevantních** faktů z hlediska **viny** ...

Např.:

skutkový děj

(řidič motorového vozidla zn. VW, na Nový rok, v odpoledních hodinách, v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce, živitele rodiny ...)

skutkový stav věci

(řidič motorového vozidla v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce /§ 143.../ - vina, živitele rodiny /§ 42 - trest)

skutková podstata TČ

(řidič motorového vozidla v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce /§ 143 - vina)

Orgán činný v trestním řízení (OTŘ) postupuje („sestupuje“) při (trestně)právní kvalifikaci činu od /z nejširšího pojmu k užšímu a nejužšímu, na tomto stupni, tzn.

*v rámci **formální** stránky (SkPTČ) posuzuje stránku **materiální** (MSTČ) představující obsah prvně uvedené **formálně-materiální pojetí TČ***

Struktura skutkové podstaty TČ tradiční ...

- **Objekt (prvek TČ) - OTČ**
 - **chráněný zájem, vztah ... (obligatorní znaky OTČ se zpravidla výslovně uvádí)**
 - předmět útoku (fakultativní alternativa OTČ, člověk - § 140, věc - § 205 TrZ)
- **Objektivní stránka (prvek TČ) - OSTČ**
 - **jednání (J) + následek (N) + příčinný vztah mezi J + N ... (obligatorní znaky OSTČ)**
 - způsob jednání, místo, čas spáchání ... (fakultativní znaky OSTČ, za letu - § 291 TrZ)
- **Subjekt (prvek TČ) - STČ**
 - **věk + (ne)příčetnost + rozumová a mravní vyspělost (ml.) ... (obligatorní znaky TČ)**
 - speciální STČ (úřední osoba - § 127 TrZ) a konkrétní STČ (matka novorozeněte - § 142 TrZ) (fakultativní znaky STČ - § 114 TrZ)
- **Subjektivní stránka (prvek TČ) - SSTČ**
 - **zavinění (úmysl - § 15 + nedbalost - § 16 TrZ) ... (obligatorní znaky SSTČ)**
 - motiv ... (fakultativní znak SSTČ, pro výkon pravomoci - § 324 TrZ)

znaky SkPTČ obsahující, vyjadřující typovou materiální stránku TČ nelze ztotožňovat s okolnostmi obecně polehčujícími (§ 41 TrZ) a přitěžujícími (§ 42 TrZ)

znaky **obligatorní** vyžaduje **každá SkPTČ**, znaky **fakultativní jen SkPTČ, která je obsahuje** absence **obligatorního**, a tam, kde se žádá, i znaku **fakultativního**, znamená absenci SkPTČ a tím i absenci trestní odpovědnosti pachatele

Struktura skutkové podstaty TČ

doporučená ...

- **Subjekt TČ**
- **Objektivní stránka TČ**
- **Objekt TČ**
- **Subjektivní stránka TČ**

Důvody jiného uspořádání struktury skutkové podstaty TČ:
racionalizace, tj. stanovení optimálního algoritmu v postupu
OTŘ při trestněprávní kvalifikaci činu z hlediska viny

Je racionálnější začít posuzováním a hodnocením **subjektu** (pachatele), neboť v případě zjištění, že tu trestně odpovědný subjekt není (např. pro věk), končí jakékoliv další úvahy o právní kvalifikaci činu ... a námaha s tím spojená ...

Podle tradiční struktury by se toto zjistilo až při třetím kroku, po zkoumání objektu a zejména objektivní stránky TČ ...

Třídění skutkových podstat TČ

- 1. charakter + stupeň typové SŠTČ obsažené ve znacích SkPTČ
 - **základní** (§ 140/1 TrZ) – vražda trestná jako „**základní**“
 - **kvalifikovaná** (§ 140/2, 3 TrZ) – vražda **přísněji** trestná než základní vražda
 - **privilegovaná** (§ 141, § 142 TrZ) – zabití, vražda ... **mírněji** trestné než základní vražda
- 2. skladba znaků SkPTČ
 - **jednoduchá** (§ 140/1 TrZ) – znaky jsou dány (jednoduše) „po jednom ...“
 - **složitá**
 - **složená z více základních SkPTČ** (§ 274/2 a) ohrožení pod vlivem ... = (§ 274/1 + § 148/1)
 - **kumulativní** (§ 173 loupež, kumulace OTČ, **primární osobní svoboda** A **sekundární majetek** ...)
 - **alternativní** (§ 205/1, a) – e) alternativy způsobů jednání, následků a místa krádeže ...)
- 3. povaha (hypotetické dispozice) trestněprávní normy ve SkPTČ
 - **příkazující** (§ 150, neposkytnutí pomoci) – musíme si pomáhat ...
 - **zakazující** (§ 205, krádež) – krást se nemá, nepokradeš ...
 - **popisná** (§ 184, pomluva) – pomluva definovaná, popsána přímo v TrZ ...
 - **odkazující** (§ 247, porušení zákazů ...) – TrZ se dovolává devizového zákona ...
 - **blanketová** (§ 248, porušení předpisů ...) – TrZ se dovolává blíže neurčeného právního předpisu o nekalé soutěži ...
 - **taxativní** (§ 142, vražda novorozeného dítěte matkou) – uzavřený výčet znaků ...
 - **demonstrativní** (§ 272/1, obecné ohrožení) – neuzavřený výčet znaků objektivní stránky (jiné podobně nebezpečné jednání) ...
 - **obecné** (§ 140/1)- rodově definovaná vražda, odlišená např. od zabití ...
 - **kasuistické** (§ 140/3) – druhově, v rámci vraždy definované její kvalifikované typy ...

SPOLEČENSKÁ ŠKODLIVOST TRESTNÉHO ČINU

(**materiální stránka** / protiprávnost trestného činu)
„MSTČ“

*Společenská škodlivost (dříve nebezpečnost)
trestného činu vyjadřuje:*

*sociální (sociálně politickou, kulturní aj.) povahu TČ,
spočívající ve schopnosti jednání pachatele TČu
vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých
zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se
musí z tohoto důvodu reagovat prostředky trestního
práva (princip TPH jako „ultima ratio“).*

Čin je **materiálně** protiprávní a trestný, protože to stanoví zákon s
ohledem na jeho **společenskou škodlivost**

v § 12 odst. 2

„společenská nebezpečnost TČ (SNTČ)“ (§ 3 odst. 1, 2, 4 tz)

1. 1. 2010 odchází ze „scény“ ...

jako pojem neurčitý a poznamenaný do jisté míry ideologií doby
minulé ... (záměna SNTČ „třídní nebezpečností“)

definice SNTČ:

Společenská nebezpečnost trestného činu vyjadřuje jeho sociální (sociálně politickou) povahu, spočívající ve schopnosti jednání pachatele tohoto činu vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se musí z

tohoto důvodu reagovat prostředky TPH

společenská škodlivost TČ (SŠTČ)... (§ 12 odst. 2 TrZ)

nahrazuje SNTČ jako pojem přesnější, výstižnější, bez „zátěže“ minulosti ...

definice SŠTČ:

Společenská škodlivost trestného činu vyjadřuje jeho sociální (sociálně politickou, kulturní aj.) povahu, spočívající ve schopnosti jednání pachatele tohoto činu vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se musí z tohoto důvodu reagovat prostředky TPH

*SŠTČ je určovaná povahou a závažností TČ (§ 39 odst. 2 TrZ)
za srovnání stojí obsah § 39 odst. 2 TrZ a § 3 odst. 4 tz ...!!!*

Podobnost více než nápadná a nikoli náhodná ...

– **Charakter a stupeň SŠTČ**

- **Charakter** (kvalita) = dán **povahou** ohrožení nebo poruchy zájmů; např. život, zdraví, majetek ...
- **Stupeň** (kvantita) = dán **mírou** ohrožení nebo poruchy zájmů; např. ublížení na zdraví, těžká újma na zdraví, diferencované výše způsobené škody ...
- **Odstupňování TySŠTČ u Přč + ZI vyjadřuje trestní sazba:**
 - **Přečiny** jsou všechny ***nedbalostní*** trestné činy a ty ***úmyslné*** trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s **horní hranicí trestní sazby do pěti let** (§ 14/2 TrZ);
 - **Zločiny** jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny (§ 14/3 TrZ);

– **Formy (druhy) SŠTČ**

- **Typová** SŠTČ = obsažena ve **znacích skutkových podstat TČ** v TrZ, které ji takto vyjadřují;
- **Konkrétní** SŠTČ = obsažena v **jednotlivě spáchaném TČ**;

typová a konkrétní SŠTČ a skutková podstata TČ

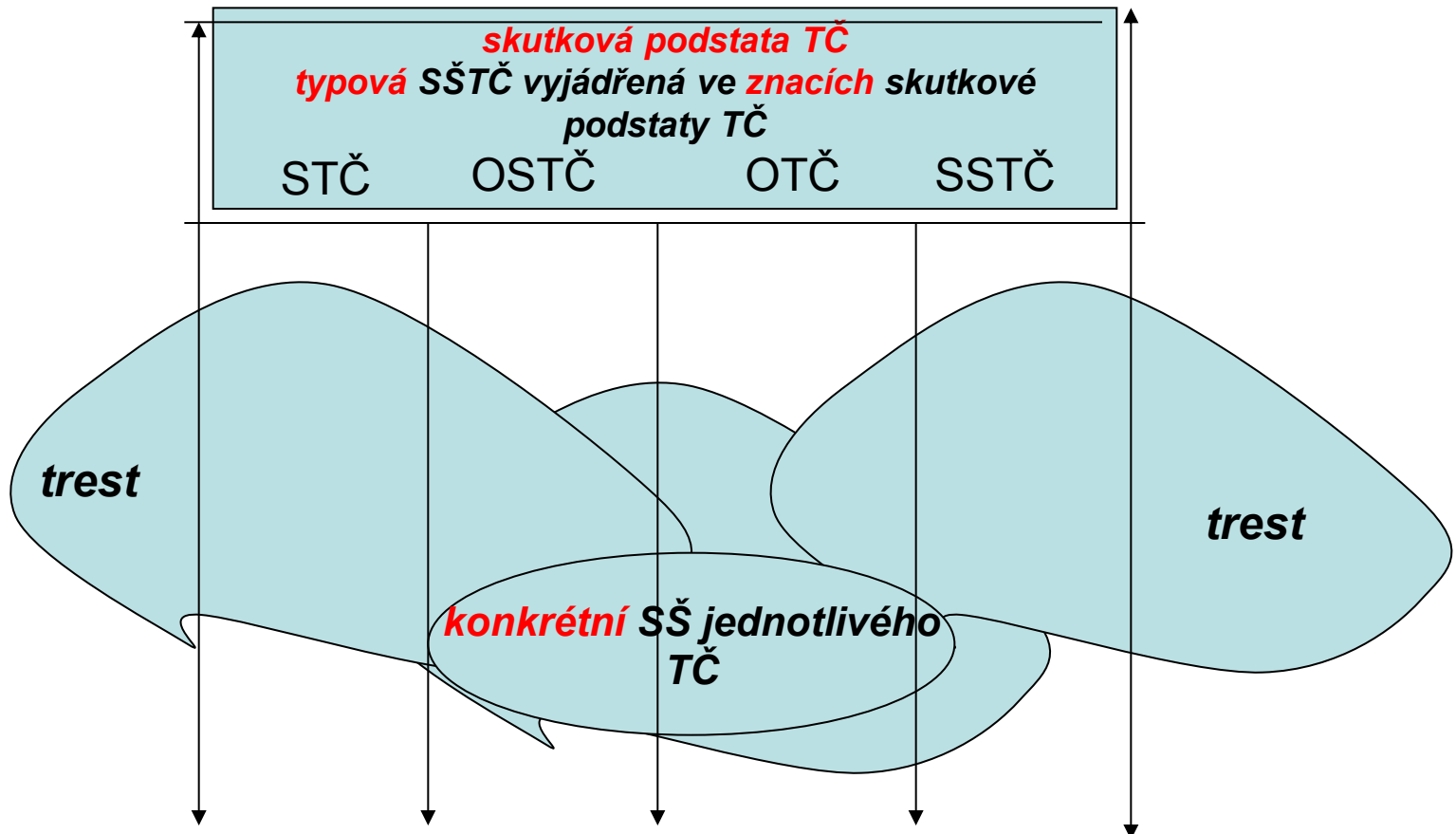
VINA

typová SŠTČ (TySŠTČ) je **MĚŘÍTKEM** konkrétní SŠTČ, z hlediska **VINY**

TySŠTČ je vyjádřena ve znacích skutkové podstaty (SkPTČ)

FSTČ (§ 12/1+§ 13/1) zahrnuje v sobě MSTČ (§12/2 + § 39/2)

v rámci ust. zvl. č. TrZ § ...

typová a konkrétní SŠTČ

TREST

typová SŠTČ je **MĚŘÍTKEM** konkrétní SŠTČ i z hlediska TRESTU jako taková jde nad rámec skutkové podstaty, je vyjádřena zejména v obecných okolnostech polehčujících a přitěžujících stojících mimo znaky SkPTČ

§ 39/2 kritéria povahy a závažnosti TČ ...

§ 41 obecně polehčující okolnosti ...

§ 42 obecně přitěžující okolnosti ...

§ 54/2, 3 výjimečné tresty ...

§ 58/1, 5 mimořádné snížení trestu odnětí svobody ...

§ 59/1 mimořádné snížení trestu odnětí svobody ...

povaha a závažnost spáchaného trestného činu je výslovně uvedena jako předpoklad ukládání trestů:

§ 60/1 (domácí vězení ...)

§ 62/1 (obecně prospěšné práce ...)

§ 66/2 (propadnutí majetku) ... aj.

příklady:

§ 206 odst. 2 – zpětná zpronevěra z hl. V + T:

1x odsouzený defraudant = minimum pro
naplnění znaku subjektu z hlediska
viny, recidivu nelze přičíst ještě podle § 42
p) TrZ jako okolnost přitěžující

zákaz dvojího přičítání - § 39/4 věta 1. TrZ

5x odsouzený defraudant = 1x ods.
„spotřebuje SkPTČ“ - VINA

4x se správně přičte jako okolnost podle § 42
p) TrZ - TREST

§ 206 odst. 5 písm. a) – škoda velkého
rozsahu (5 000 000) z hl. V + T:

při škodě 20 000 000 „spotřebuje SkPTČ“

5 000 000 - VINA

co do 15 000 000 se přičte jako okolnost podle
§ 42 k) vyšší škoda - TREST